

BARÁTOM AZ ERDŐ

Módszertani segédanyag

ERDEI JÁTÉKOK

Szakmai anyag gyűjtésében részt vett: Mikrotérségi Általános Iskola
és Napközi Otthonos Óvoda Tagintézménye
Egercsehi Napközi Otthonos Óvoda Bambi Csoport

Szakmai anyagot készítette: Dombiné Barta Ágnes

Készült: Egercsehi Tagóvoda 2010.

Tartalomjegyzék

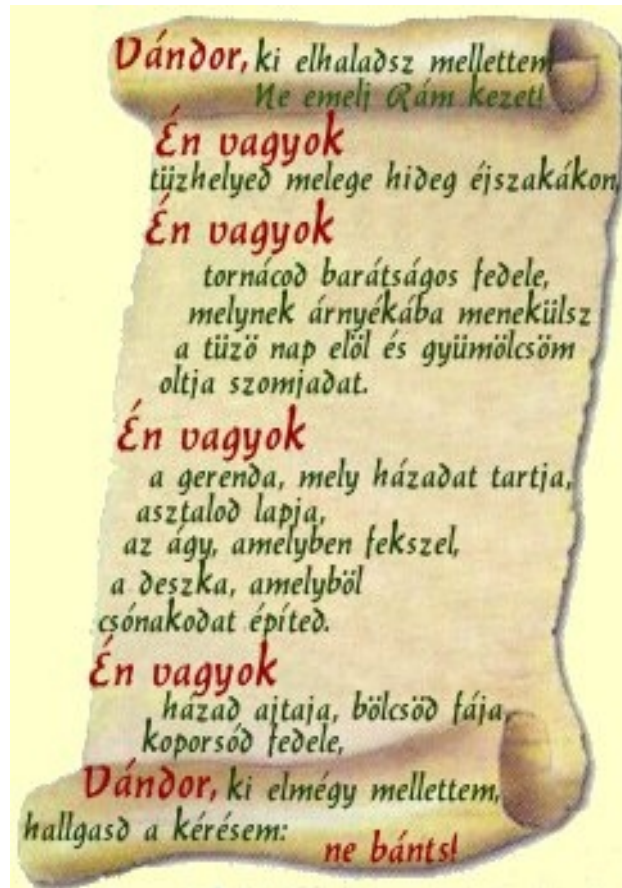
1. Bevezető gondolatok
2. Az óvoda bemutatása
 - 2.1. Környezeti világunk
 - 2.2. A mi óvodánk
 - 2.3. Helyi nevelési programunk
 - 2.4.1. Innovációnk célja
 - 2.4.2. Feladatok
 - 2.4.3. Gondolatok a projekt tervezéséről
 - 2.4.4. A játék vezető szerepe
 - 2.4.5. Hogyan törekszünk a megvalósításra?
 - 2.4.6. Erdei óvodai programunk
3. Zöldovisok kalandra fel!
 - 3.1. Kirándulós füzetem
 - 3.2. Mozaik képek az Őszről
Sokszínű erdő – projekt
 - 3.3. Mozaik képek a téli erdőről
Pihenő erdő – projekt
 - 3.4. Mozaik képek a tavaszról
Ébredő erdő – projekt
 - 3.5. Mozaik képek a nyári erdőről
4. Játékgyűjtemény

Mellékletek

Színes fotók a felfedezéseinkről

Túra, kirándulás programterv – táblázat

Adott kirándulások szervezésének lépései – táblázat

1. Bevezető gondolatok

AZ ERDŐ FOHÁSA

„Vándor, ki elhaladsz mellettem, ne emelj rám kezét! Én vagyok tűzhelyed melege hideg téli éjszakákon, én vagyok tornácod barátságos fedele, melynek árnyékában menekülsz a tűző nap elől és gyümölcsöm ontja szomjadat. Én vagyok a gerenda, mely házadat tartja, én vagyok asztalod lapja, én vagyok az ágy, amelyben fekszel, a deszka, amelyből csónakodat építed. Én vagyok a házad ajtaja, bölcsöd fája, koporsód fedele. Vándor, ki ha elmegy mellettem hallgassd a kérésem: ne bánts!”

Az erdő fohása nagyon érdekes és szép gondolat ami igazán megszívlelendő. Érdemes megfogadni és szemünk előtt tartani ezt a kérést mert tisztelnünk és óvnunk kell a természet értékeit! Ezzel a kis verssel is jól érzékelhetik a gyermekek, hogy milyen fontos számunkra a minket körülvevő természet ereje, sokszínűsége.

A kirándulás előtti napokban a kisgyermekek izgatottsága, a készülődés mentén kialakuló felfokozott érzelmi hangulat jelzi az óvodánkban, hogy a Bambi csoport kirándulni indul a közeli erdőben. Az évek során kimunkált, utazást előkészítő tevékenységi folyamatokban mindenki tudja /gyermek, óvónő, dajka, szülő/, hogy mi a dolga, mi a rá váró feladat. Tudják, hogy reggel előbb kell érkezni, célirányos az öltözködés, a hátizsák tartalmának egyeztetése, sárgasapka, a szükséges eszközök számbavétele, az útiterv, a közlekedéshez és a kiránduláshoz fűződő szabályok utolsó pontosítása a gyermekekkel. Indulás előtt a legfontosabb kérdést el kell dönteni. Kik legyenek a túravezetők? Egy alkalommal a beszélgető körben a barátságról beszélgetünk, mindenki elmondta, hogy ki a legjobb barátja

és barátnője. Egy kisfiú, Dominik, azt mondta, hogy neki a legjobb barátja az erdő. Mikor a délelőtti tevékenység során lerajzolta mindenki a barátját, Dominik itt is az erdőt rajzolta és az erdőben élő hableányokat a legjobb barátjának.

Mivel az óvodánk erdővel körülvett, gyönyörű természeti tájon fekszik joggal merült fel bennünk a gondolat, melyet több éves munkánk során folyamatos gyűjtéssel, tapasztalatszerzéssel, természetbarát szokások kialakításával készítettünk elő, hogy ha ilyen természeti adottságokkal rendelkezünk, hogyan érhetjük el, hogy minden gyermek barátai közé sorolja az Erdőt? A gyermeki gondolkodásban, érzelmi megnyilvánulásban gyakran jelen van a természet iránti kíváncsiság, a természethez való vágyakozás. Szeretnénk elérni, hogy minden gyermek a barátjai közé sorolja az erdőt, úgy mint Dominik. Ezek a megható gyermeki megnyilvánulások, kérdések indították el bennünk, pedagógusokban a gondolatot, hogy az erdei nevelés tevékeny tapasztalatait, kreatív játékeit, természetbarát szokásait, módszereit egy általunk összeállított módszertani segédanyagban tegyük közzé! Szándékunk szerint ezzel az összeállítással szeretnénk elérni, hogy a gyakorlati értékek, ötletek újabb kreatív megoldások kidolgozására készítsen minden változásokra érzékeny óvodapedagógust. Bízunk abban, hogy a tapasztalatok átadása és átvétele segíti, a nevelőmunkánkat és a gyermekek aktív cselekvőként kutatnak, vizsgálódnak, rendszereznek, ezáltal jutnak el az elméleti ismeretektől az alkalmazóképes tudásig, a tudományok komplexitásáig.

2.AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

2.1. Környezeti világunk

Egercsehi Heves megye északi részén az Ózd-Egercsehi medencében, a Bükk lábánál, Eger-től északra 23 km-re található helység. A falu közelében ered a Villó patak, természetes növényzetét cseres tölgyesek, bükkösök alkotják. A falu jellege szerint részben patak menti, részben út menti település, a községtől keletre dombon álló templommal, északi részén kúriával és tőle különállóan elterülő bányateleppel.

Egercsehit először 1285-ben említi egy oklevél. A XX. Század első felében azonban a település profilja teljesen megváltozott a kőszén megjelenésével. Beniczky György az akkori földbirtokos nevéhez fűződik a bányauzem megnyitása, amely Heves megye egyetlen mélyművelésű és egyben legnagyobb szénbányája lett, amely Észak-Magyarország egyik legjobb minőségű szenét adta. A bánya működése alatt virágzott a falu, azonban a bányát 1990-ben bezárták.

1977-ben alapították meg Eger székhellyel a Bükki Nemzeti Parkot, amely Egercsehitől 15 km-re van. A park 95% erdő borítja, cseres tölgyesek, gyertyános-tölgyesek, hegyvidéki-bükkösök, de fenyvesek is találhatóak itt. Növényvilága nagyon változatos és gazdag. Olyan ritka növényfajok élnek itt mint a tűzliliom, sárga ibolya, északi sárkányfű, orchideák. Állatvilága szintén gazdag, kiemelkedően értékes tagja a bükki szerecsenboglárka, tűzlepke, a havasi cincér, alpesi götte, fehérhátú fakopáncs. A Bükk-fennsíkon legel a híres lipicai ménes. Olyan természeti adottságokkal rendelkezik ez a környék amely a természettel való szoros együttlétet és az értékek megőrzését teszik lehetővé. Például a Bükk-hegység lábánál fekszik Szilvásvár ad ahol található a Szalajka-völgy és a Fátyol-vízesés. Ezt a nemzeti kincsünket a gyerekekkel és a szülőkkel minden évben meglátogatjuk, ide szoktuk szervezni a természetjáró túránkat. Eddig szabadidős tevékenységként, nem óvodai kereteken belül valósítottuk meg, most viszont beépíteni kívánjuk az óvodai életünkbe, hogy minden gyermek számára élményt és tapasztalatot biztosítsunk.

2.2 A mi óvodánk

Egercsehi Község Önkormányzata az óvodai nevelést és az iskolai oktatást egy mikrotérségi társulás keretén belül látja el, amelynek Egercsehi a gesztortelepülése. Az Egercsehi-Bátor-Hevesaranyos-Szúcs Intézményfenntartó Mikrotérségi Társuláshoz 3 óvoda és 2 általános iskola tartozik. Az Egercsehi óvoda tagóvodája ennek a mikrotérségi társulásnak, melyet 2002-ben újjáépítettek az EU előírásoknak megfelelően. Intézményünkben 60 gyermek van beírva a két csoportba és a nevelőmunkát 4 óvodapedagógus, 2 dajka néni és 1 konyhai alkalmazott végzi. A gyermekeket vegyes csoportokba fogadjuk és igyekszünk megfelelni a gyermeki, szülői és fenntartói elvárásoknak. Minden gyermeket felvesszünk és felvállalunk. A helyi sajátosságainkat, a környezeti adottságainkat, a nevelői szándékunkat összehangolva határozzuk meg óvodai nevelésünk fejlődési irányát.

2.3 Helyi Nevelési Programunk

Minden a három tagóvodában más program alapján végezzük az óvodai nevelőmunkát. Az egercsehi tagóvodában az Óvodai Nevelés Játékkal, Mesével adaptált programmal dolgozunk. 2010 szeptemberétől kívánjuk a nevelési programunkat a Komplex Prevenció programra módosítani és ezt bevezetni minden tagóvodánkban, beépítve a kompetencia alapú oktatás elemeit. Nevelőtestületünk tagjai eddig nem sok időt tudtak fordítani az önképzésre, az új ismeretek befogadására. Örömmel vettük kezünkbe az új pályázati kiírást, melyben a „kompetencia alapú oktatás” bevezetésére lehetett pályázni. Mikrotársulásunk nyertes lett a TÁMOP 3.1.4. pályázatban és megkezdtük 2009 szeptemberében bevezetni a kompetencia alapú oktatást. A kompetencia alapú fejlesztés nekünk óvodapedagógusoknak is új lehetőséget a szemléletformálásra, az attitűdváltásra, a pedagógiai megújulásra.

Nevelési programunkban és a nevelési gyakorlatunkban prioritásként kap helyet a környezeti nevelés, az egészséges életmód, a játék, a mozgás, melyekhez a mindennapi tevékenységek integrációjában jelenik meg a kommunikáció, zenei élmény, és a vizuális ráhatás. Nekünk óvodapedagógusoknak célunk, hogy a gyermek ismerje meg a szülőföldjét és az ott élő embereket, a hazai tájat, a helyi néphagyományokat és szokásokat, megtanulja a természet szeretetét és védelmét, a természeti környezet megismerése során a gyermek élje át a felfedezés örömeit. Olyan óvodai élet megszervezésére törekszünk, melyben a környezet és az egészség harmonikus egysége érvényesül.

2.4.1. Innovációnk célja:

A gyermekek ismerjék meg az erdő közeli életmódot, megfogható közelségben szenzitív módon gyűjtsenek tapasztalatot az erdő élővilágáról. Olyan magatartásmód kialakítása, amely a környezet és a környezetvédelmi nevelést hangsúlyozza. A tevékenységi programunk tartalma sokrétűsége, időtartam, módszer, eszköz, arra, hogy az életkori sajátosságainak megfelelő módon a gyermeki igényekhez igazodjon.

2.4.2. Feladatok

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése a erdő élővilága iránt
- Biztosítsunk lehetőséget változatos helyszínnel a játékra, mozgásra, tevékenységekre, sokoldalú képességek és készségek fejlődésére
- Az erdő élővilágával hozzuk a gyermeket megfogható közelségbe, így komplex módon gyűjthetnek tapasztalatokat
- Az egészségvédelmi és környezetvédelmi nevelés hangsúlyozása, komplex érvényesítése
- A szülők bevonása, szemléletformázása
- Az óvodapedagógusok önképzés és továbbképzés formájában szerezzenek tapasztalatot a természetben érvényesülő kölcsönhatásokról, gyűjtsenek sokoldalú ismeretet az élő természetről a fenntarthatóság szemléletéről.

2.4.3. Gondolatok a projekt tervezéséről:

A 90-es évek elejétől szivárogtak be hazánkba azok a játéktechnikák, melyek révén (a hazai népi hagyományokkal, személyiségfejlesztő, drámapedagógiai módszerekkel, gazdagító fantáziájú pedagógusok ötleteivel keveredve) végül is a játékoknak olyan tára alakult ki,

melyekkel könnyíthetőek, oldhatók az ismeretátadás kényszerei. A játék korhatár nélküli. Ezért jól alkalmazható óvodásoknál, általános iskolásoknál, avagy a felnőtteknél.

Óvodánkban folyamatosan ismerkedünk a projekt módszer - mint viszonylag új – tanulás szervezési lehetőségek egyik módjával. A kompetencia alapú oktatás bevezetése után nevelőtestületünknek lehetősége nyílt megismerkedni a projekt módszer kínálati lehetőségeivel, és ezáltal szervezett tevékenységek hatékonyságával. Megtapasztalhattuk, hogy az életszerű helyzetek micsoda lehetőségként kínálják magukat a komplex látásmódot kifejező projekt szemléletű tervezés megvalósítására. „A projekt olyan komplex feladatok, amelynek középpontjában egy gyakorlati természetű probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem lehető legtöbb vonatkozásának feltárása, így a témát a gyerekek széleskörű összefüggésben dolgozzák fel.”

A játékot nem csupán klasszikus formájában értelmeztem a gyűjtés során. Játék, verseny, feladat, vizsgálgódás, szituációs és helyzetgyakorlat.

A tárgyi közléstől kezdve a meditáció határát súroló játékok lehetőségét is felcsillantjuk. A különböző módszerek és játéktípusok keverednek, hatásaik néhány esetben nem is állapíthatók meg. Céлом a gyűjtés során nem a kategorizálás volt, hanem az élményszerű, tapasztalati úton megszerzhető ismeretekhez ötletek felkínálása.

2.4.4. A játék vezető szerepe

Gondoskodnunk kell a megfelelő környezetről, a környezet biztonságáról. Ahhoz, hogy a gyerekek játékaikba kerüljenek egymással, barátságos, érdeklődő, odaforduló hangulat, pozitív érzelmek és bizalom szükséges. Mindezt nem adják ingyen a játékvezetőnek, azaz az óvodapedagógusnak és a csoportnak meg kell dolgozni. Játékvezetőként mi is legyünk részesei a játéknak, legyünk őszinték, osszuk meg mi is élményeinket. Csak körültekintő, igényes és szakszerű játékvezetés mellett juthatunk el oda, hogy a gyermekek megnyilvánulásai őszintékké váljanak.

Fontos, hogy a gyermekek érezzék jól magukat a természettel természetesen, az erdőben töltött minden nap élmény legyen számukra. A játékvezető fontos célja, hogy a természetben élő magatartásmódok élményszerű gyakorlása a lehető legkorábban beépülhessen személyiségükbe

2.4.5. Hogyan törekszünk a megvalósításra

A tervezés során tudatosan építünk a kisgyermekek kíváncsiságára, külső világ iránti nyitottságára, mintakövető magatartására. Az óvodások érzelmileg szorosan kötődnek az óvónénikhez, ezért modellkövetéssel, átveszik a felnőttek felfedező lelkesedését, a természet iránti szeretetét, igényét. Az erdő világát megfogható közelségbe hozzuk számára, amit érzékszerveivel, tapasztalás útján ismerhet meg.

A játékgyűjteményben összegyűjtött játékokkal szeretnénk elérni, hogy minél differenciáltabb és finomabb képet kaphassanak a természetről.

A családi hatás a legfontosabb a kisgyermekek számára, ezért nevelési törekvésünkbe fontos a szülőket bevonnunk. A gyermekén keresztül gyakorolhatunk hatást a szülők egészség-környezettudatos szemléletmód megalapozására. Fontos az együttműködő nevelés a céljaink megvalósítása érdekében.

Zöldovisok, kalandra fel!

„Játékaidat elveheti, ruháidat, pénzedet is elvehetik mások. De nincs olyan hatalmas a földnek, amelyik elvehetné tőled azt, hogy a pillangónak tarka szárnya van, s hogy a rigófűtty olyan az erdőn, mintha egy nagy kék virág nyílna ki benned. Nem veheti el senki tőled azt, hogy a tavaszi szellőnek édes nyírfá illata van és selymes puha keze, mint a jó tündéréknek.”

Vass Albert

A túra tervezése:

- Túravezető kiválasztása
- A túra résztvevői (Bambi csoport)
- Hová, miért?
- Évszak, időjárás figyelembe vétele
- Túra útvonala, időtartama
- Technikai eszközök (labda, iránytű)
- Adatgyűjtés az útvonalról, és túraterv készítése

A természet csodálatos, mindig történik valami, függetlenül attól, hogy tavasz, nyár, ősz, vagy tél van. Fontos, hogy észrevegyük és észrevetessük az élővilág ezer arcát. Tanuljuk meg figyelmes szemmel nézni a mezei és erdei ösvényeket, ahol feltárnak az élővilág titkai, az állatok életnyomai, madarak és a vadles. A megismerni kívánt terepen válasszunk széle, kényelmes, veszélytelen, zajmentes utat.

A természet egy-egy rejtett titkának megismeréséből csodálat és tiszta öröm fakad. A gyermek tekintetében nincs szebb a spontán megismerés örömenél.

2.4.6. Erdei óvodai programunk

A TÁMOP 3.1.4. pályázat lehetőséget ad az óvodánk számára, hogy a bevont csoport, erdei óvodai programon vehessen részt. Az erdei nevelés folyamata a Tardosi erdei sporttáborban valósult meg, ahol a gyermekek, az óvó nénik és a dajka nénik erdő közeli életmódja tovább erősíti az egyébként is intenzív kötődést egymáshoz.

Célok:

- Az „erdei óvoda” fontosságát nem abban látjuk, hogy óvodásainkat friss levegőjű helyekre vigyük, nem is olyan kirándulásról szól, ahol a család helyett szeretnénk élményekhez juttatni őket. Egyszerűen erre a korra érnek be gyermekeink kellőképpen - az előzetes szoktatásnak köszönhetően – mind kíváncsiságuk, mind állóképességük, mind a természetben való viselkedésük révén, hogy egy igazán élmény dús, inger gazdag, érdekes, mondhatni felejthetetlen két napot töltsenek el utoljára együtt.
- Folyamatosan természeti környezetben, töltjük az időt, melyet úgy terveztünk, hogy az óvodai nevelési területekkel egységben szolgálja a környezet tevékeny megismerését, megszerettetését.
- Itt a Bambi csoport komplex cselekvéseken keresztül találkozhat az élő természettel, a környezeti tényezőkkel (növény, állat, levegő, víz, talaj), s a természetvédelem, környezetvédelem fontos ágával
- A gyermekek érezzék jól magukat a természettel természetesen, az erdőben töltött minden perc élmény legyen számukra

- Olyan viselkedésformákat gyakorolhatnak a gyerekek, melyek segítségével elsajátíthatják az élő természet megfigyelésének módját.
- A gyerekek közötti kapcsolatok erősítése, az együttérzés, a beleélő, beleérző képesség, az empátia fejlesztése, az együttműködési képesség fokozása.
- Olyan ökológiai szemléletmód megalapozása, mely rávilágít a „természetben mindenre szükség van.
- Olyan aktivitásra, felelős cselekvésre nevelés, melyben a legfontosabb elv az élet védelme és tisztelete.
- A természetben való mozgással az egészséges életmódra nevelés erősítése.
- Szülőföldünk, lakóhelyünk iránti szeretet mélyítése, a kötődés erősítése.

Feladataink:

- Az erdei óvodában szokásainak alakításával a környezettudatos magatartás alapozása
- Hagyjuk, hogy az ovisok sok mindent keressenek, gyűjtögessenek és minden érzékszervükkel észleljenek, majd aztán fantáziadús módon beszámoljanak arról amit találtak. Nagyon fontos kíváncsiságuk ébrentartása, a rácsodálkozás örömeiben való osztozás.
- Lényeges, hogy minden az óvadás gyermek alaptevékenységi formáján, a játékon keresztül valósul meg. Fontosnak tartjuk, hogy a számítógépes játékok, az elvont rajzfilmek korábban óvodásaink játszhatnak az erdő természetes anyagaival, gallyakkal, kövekkel, kéregdarabokkal és a nedves talajjal is.
- A fő téma naponta változik a helyszínnek megfelelően, ám természetesen ismétlődnek is dolgok. A témák köré építjük fel az érzékelő, észlelő, tapasztalatszerző, szenzitív játékokat.
- A különböző alapokról induló gyerekeket hagyjuk, hogy maguk fedezzék fel a természetet.
- Nagyon fontos kíváncsiságuk ébrentartása, a rácsodálkozás örömeiben való osztozás.

Természeti megfigyeléseink,tevékenységeink:

- Első nap gyalogtúra a szarvaskői patakhöz, víz útjának követése az Öko parkig,közben gallyak gyűjtése az esti tábortűzhöz,kövek gyűjtése a kőfestéshez
- Második nap busszal és erdei vonattal a Szalajka völgybe kirándulás. Kirándulóhelyek felfedezése, viselkedési szabályok megbeszélése, tó,patak, ...fogalmának megbeszélése, növények és állatok megfigyelése, ezekkel kapcsolatos játékok. Természetvédelmi Terület fogalma. Tanösvény követése. A levegő megtapasztalása, repülők, sárkányrepülők, légszák megfigyelése, forgók készítése, papírsárkány eregetés. Felhők felfedezése-szél. Túrázás közben,az erdő kincseinek gyűjtögetése,képkészítéshez,erdei termékek bemutatójához és nyársaláshoz.
- Második nap meghívjuk a szülőket közös beszélgető körbe, közben nyársalunk és élményeinket megbeszéljük. Nyársalás után, egy rövid túrát teszünk a szülőkkal a közeli patakhöz.
- Az erdei játékgyűjteményben összegyűjtött játékok játszása a természetben,adott szituációkban
- Erdei színház és táncház a gyerekekkel

Június második hetében zajlik az „erdei óvodai” program.

A szeptemberi első szülői értekezleten ismertetjük a szülőkkal kirándulási terveinket, s az

„erdei ovi” programját – beszélünk a dátumról, érkezés / indulás időpontjáról, a célokról, a tartalmakról, az utazásról, felszerelésről, pénzügyi háttérről.

1. Nyársalás a szülőkkel

2. Vizi „kincsek” gyűjtése

Mozaik képek az őszi erdőről!

„Szögre akasztjuk” a zöldsapkánkat. Az erdő lassan „átöltözik”.

A Csókosi úton felfelé haladva egyre több farönk van az út mellett, várja, hogy a „gazda” fakanalat, virágtartót, tűzifát készítsen belőle.

Az udvarokban csattog a fejsze készülnek a télre.

A csipkebogyók, bókolnak. A kökény bokor még nem igazán kínálja termését, majd ha a dér „megcsípi”.

A mogyoró makk termése igazán ízletes, ha a mókus, hagy belőle nekünk is. (nyuszi úton) A galagonyát az erdei madarak, szarvasok, vaddisznók is szívesen fogadják. Az összeboruló lomb közül nehéz kiválasztani melyik a vad almafa, de a lehullott termését megkóstolhatjuk. (titkos út).

Vackor – vadkörte, amit a „pipe” lenyelt és megakadt a torkán. Szúrós a „szederinda”, de finom a termése. (titkos út)

Merre menjünk? A Bánya patakot kövessük, vagy a hídon menjünk át?

Mennyi levél? Van két egyforma? Jöhet a levélzáró!

Menjünk a pityangos szigetünkre! Aki elég bátor, hogy a köveken átlépked. Hol a hátizsákunk?

„Hétfőn egy szem makkot leltem” egy-két marokkal! A bőség zavara: levelek, makkok, ágak, gyökér, virág, csipke, mogyoró, stb.

„Óvónéni már nem fér!” Na válogassunk! A legszebbet. A többi meg hagyjuk a mókusoknak, vaddisznóknak, stb. „Nehéz a Bambi csoportosok hátizsákja! Amikor jöttünk nem volt ilyen nehéz!” De a szelek szárnyán repül a juhar. Gyertyán termésével is lehet propellerezni.

A pitypang sok-sok mini ejtőernyőjét nem lehet utolérni. „Szállj- szállj ökörnyal, jön az ősz, megy a nyár.” Keressük az utazó pókokat, így-így tovább, az óvónéni mintájának vonzásában.

3. Az erdő állatai

AZ ÉN BARÁTOM A BŐKEZŰ ERDŐ

<p align="center">„Kalandra fel” Külső világ megismerése</p>	<p align="center">„Mesél az erdő” Mese-vers</p>	<p align="center">„Fűben-fában” elbújt Matematika</p>
<p>1./ Növényvilág Fák, cserjék, bokrok: - idős-fiatal fa, cserje, bokor - lomblevelek: színe, színváltozása, hullása, alakvesztése, hangja, hovatarozása, illata, levélszél formája, lomberdő-fenyőerdő (aljnövényzet) - fák törzsei: kéreg minták, színek sebek, élősködők, gombák - lombkorona: ágak, gallyak, élősködők (fagyöngy), élőhelyek (odú, fészek) - gyökerek: erózió-látható nem látható Termékek: makk, mogyoró, toboz, csipkebogyó, kökény, galagonya, bodza, szeder, szamóca, gombák. Ehető, gyógyító, mérgező virágok, mérgező növények.</p> <p>2./ Természeti jelenségek: szél, köd, dér, eső Égbolt, felhők színe- átláthatóság</p> <p>3./ Állatvilág Kisállatok: fali, zöld, fűrgye gyík, foltos szalamandra, erdei egér, mókus, sikló Nagyvadak: őz, szarvas, vaddisznó Élettér: táplálkozás, ivóhely Nyomok, túrások, táplálékmaradványok, dagonyázás Madarak: telelő-költöző toll színe, rovarvő, magevő, hangok</p> <p>4./ Árvíz: talajminőség – omlás</p> <p>Patak-forrás: vízmélység, vízhőfok, Víz tisztaság Titkaink: lyukas fa, pitypangos sziget, stb.</p>	<p>Sajátos természeti környezetből adódó, ehhez igazodó élményhez kapcsolva választjuk ki az irodalmi anyagot: Pl: patak, bokor, tisztás, szikla, kő, színes levél kupac, avar szőnyeg, levéleső, terméssel terített bokrok, ökörnyal, köd, vízcsobogás, gombák, madarak, kóró</p> <p>Verseik: Szabó I.: Szél hozott, szél visz el A szél meg a nap Weöres S.: Galagonya Erdőt járunk Nemes N. Á.: Madarak Petőfi S.: A cinege cipője Csanádi I.: Ősz elő Tordon Á.: Ősszel Kányádi S.: Őszi rétek</p> <p>Mondókák: Én vagyok a fakopács Kipi-kopi... Hókusz-pókusz... Lepke, szállj... Ez a cinke... Erre csörög...</p> <p>Mesék: A tücsök és a hangya Lompos medve A vityilló Ugri meg bugri Sündisznócska lovagol</p>	<p>Erdei út: Tájékozódás: arányok irányok</p> <p>Mennyiség: Fák, bokrok, levelek, termékek, virágok, kövek, ágak, patak, forrás, stb.</p> <p>Formák: kirakása (kavics, fadarab, termés) felhők felfedezése (olyan, mint a ...), lombkorona</p> <p>Irányok: Erdei út fák között, mellett, föl, le, stb. árnyék</p> <p>Méretek: fák, bokrok, kavicsok, sziklák, levelek, termékek levelek, termékek, patak, ér</p> <p>Játékok: lásd játékgyűjtemény</p>

Mozgás	„Erdő csodái – az új élet” Vizuális nevelés	„Muzsikáló erdő” „Ének-zene”
<p>Gyaloglás: röviden-hosszan változatos terepen (erdei út, domb-völgy erdőszélen, patak partján, köveken)</p> <p>Futás: fák, bokrok között, körül domb-völgy től-ig</p> <p>Függeszkedés- Nyújtózkodás ágakon</p> <p>Célbadobás: Levélkupacba (terméssel), feldobás-elkapás egymásnak dobás</p> <p>Ugrások: árok, gally, levélkupac</p> <p>Átlépések: Tócsa, gallyak, ágak</p> <p>Hempergés</p> <p>Levélzápor</p> <p>Játékok: lásd játékgyűjtemény</p>	<p>Az erdő mérhetetlen gazdagsága, csodálatos színompája, természeti jelenségei „mozgalmassága” által kínált élményekből táplálkozó: tartalmi- formai elemekből építkező gyermeki alkotások.</p> <p>Építések: Termésekből, gallyakból, kövekből, színes levelekből formák kirakása</p> <p>Képalakítás: Termésekből, színes levelekből, virágszirmokból, gallyakból, tollakból</p> <p>Kirándulós füzetbe élmények gyűjtése.</p> <p>Őszi termékek gyűjtése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gombák - ágak - gyökerek - száraz növények 	<p>Túra induló: Somvirág....</p> <p>Erdőbe érve zöldsapkások indulója: Hosszú az erdő</p> <p>A kirándulás érzelmi hangulatának megfelelő zenei anyag kiválasztása: - lehet mondókára, dalra fák, bokrok körül járni - ritmusgyakorlatok kövel, fával, termésekkel</p> <p>Erdei tisztáson népi gyermekjátékok Kinn a bárány... Sánta róka... Tölgyfa alatt róka ül... Nyisd ki asszony... Csett Pápára... Mackó, mackó... Vili-vári...</p> <p>Dalok: Tekereg a szél... Ősz szele züm-mög... Jön az ősz... Őzláb, csiperke...</p> <p>Mondóka: Bújj be béka a bokorba... Jöjj be hozzám szép madárka</p>

Szunnyadó erdő		
Kalandra fel! Külső világ tevékeny megismerése	„Mesél az erdő” Mese-vers	„Fűben fában elbújt” Matematika
<p>Aljnövényzet hiánya Téli csupasz fa: törzs, ág, gally, kéreg Lombos fák (csupasz fán jól megfigyelhető): törzse bizonyos magasságig nő, azután ágakra bomlik Tülevelűek: törzse korlátlan magasságú</p> <p>Az erdőtündér barátja az erdő. Szívesen repül az erdő fái fölött, belélegezve a tiszta, éles levegőt. A magasból jól látja a falu fölött gomolygó füstöt, mely a kéményekből ömlik.</p> <p>A télre jellemző csapadék: hópehely, hózápor, hófúvás hótakaró, havaseső Hótakaró felszíne: érintetlen - árulkodó nyomokkal tarkított (tápláléknyomok, rágásnyomok: pl a mókus a toboz közepét rágja meg, a fakopács a toboz magját eszi meg, a fa kérget lehántja) - vastag</p> <p>Hó kézbevétele, megtapasztalása: hideg, vizes, olvadt Erdő madarai: csúszka, szajkó, barát-, kék-, széncinege, vörösbecy Rovar evő: cinege, csúszka, vörösbecy Magevő: veréb, zöldike, tengelice A télen is itthon maradt madarak tollváltással védekeznek (sűrűbb, több, hosszabb pihetoll) A madarak vándorlása időjárás és táplálék függvénye (széncinege, feketerigó) Folyamatos madáretetés: kevesebb táplálék rövidebb ideig tartó nappalok Erdő nagy vadjai: őzek, szarvasok (csapatokban) vaddisznók (kondában)</p> <p>Téli életmód: szőrváltás, élőhely áthelyezése táplálékforráshoz, etető közelébe Erdészet: vadászok munkája (vadak etetése) Tiszta, hideg levegőben látható lehelet</p>	<p>Élménygyűjtés a magyar népmeséhez. A kesztyű A kisködmön A kiscigány A vajaspánkó</p> <p>Mondóka: Fenyőfából csináltam... Januári hóesésben... Aki fázik, vacogjon...</p>	<p>Kirándulók számbavétele</p> <p>Fák között – tér, irányok megnevezése, gyakorlása a hóban.</p> <p>Növények: méretei magasság vastagság</p> <p>Mennyiség: több-kevesebb (pl. örökzöldek vagy lombhullatóak)</p> <p>különbség: sűrűbb-ritkább kisebb-nagyobb</p> <p>Hótakaró vastagsága</p> <p>Hóemberek Hógolyók</p> <p>Jégcsapok összehasonlítása (becslése)</p> <p>A befagyott patak jegének vastagsága (becslés)</p> <p>Madarak méretbeli különbsége (cinege, varjú)</p>

Mozgás	„Erdő csodái” Vizuális nevelés	„Muzsikál az erdő” Ének-zene
<ul style="list-style-type: none"> - Fák között „labirintus” futás - Hempergőzés az avar szőnyegen - Levelek röptetése feldobással, fújással - Függeszkedés, csimpaszkodás, vastag faágra - Fa darabkával: célba dobás két ág közé, levélkupac közepébe - Futójáték <p>„Tűz, víz, levegő” (fa, kő, levél érintése)</p>	<p>Az őszi erdő színpompájában a sokféle fa katedrálisban a csipkebogyótól roskadozó bokorban, a szúcsi-tónál lévő lyukas fában való gyönyörködés olyan hangulattal ajándékozza meg a gyermekeket, amiből táplálkozva szívesen alkotnak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lehet ágakból gallyakból építeni, formákat kirakni, nyomatot készíteni patak parton (olyan, mint a repülő madár) - fakéreg mintájából gyurmával nyomatot készíteni, simítani, satírozni zsírkrétával <p>Levelekből, levelekkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - levél füzér - legyező - levél kunyhó - hajdísz <p>- ruha készítése</p> <p>- erdei tisztáson síkban levélkép készítése, keret gallyakból</p> <p>Alkalmanként kirándulós füzetbe: „Barátom az erdő” Szabadon rajzolgatnak a gyerekek</p> <p>Termésből kirakunk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jeleinket - állatokat - virágokat - formákat 	<p>Csoportinduló: pl.: Hosszú az erdő...</p> <p>Erdei tisztáson dalosjátékok: helyszínek kijelölése fa, bokor körül Pl.: Sánta róka... Kinn a bárány...</p> <p>Fától-fáig Vili-vári Hosszú szárú galuska... Mackó, mackó...</p> <p>Fák körül, bokrok körül különböző térformák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hullámvonal - csigavonal - kettős kör - szűkülő-táguló kör <p>Dalok: Tekereg a szél... Ősz szele zümmög... Hervad már a lombnak... Jön az ősz... Hopp mókuska...</p> <p>Bottal, kővel, termésekkel ritmusgyakorlatok.</p> <p>Visszhangjáték: csoportban egyéni</p> <p>Zenekar alakítása</p> <p>Hallgatjuk az erdő hangjait: patak, szél, levél, madár</p> <p>Óvó nénik éneke</p>

Mozaik képek a téli erdőről!

A pihenő erdő betakaródik jó vastag hótakaróval.

Mi vagyunk, akik mintákkal díszítjük: megannyi apró, nagyobbacska csíkos, recés, pöttyes lábnyommal, hóangyallal.

Bekopogtattunk az erdő ajtaján: be enged-e bennünket, mert mi vendégségbe jöttünk.

Köszönünk a fáknak, megsimogatjuk a törzsét, átöleltük a fát.

A hegyről nézve a falut rengeteg „füst gyerek” népesítette be.

Egercsehiben fával fűtenek és a faárukat (fakanál, vágódeszka, stb.) a fafeldolgozó műhelyben szárítják, amihez ugyancsak fűrészporral, fával történő fűtést alkalmaznak.

Most tündérünk beteg lenne, mert szennyezett a levegő – mondták a gyerekek.

Menjünk fel a hegyre, de jó itt nekünk, hiszen itt harapni lehet a tiszta levegőt. Szívjuk is magunkba, amennyit csak tudunk.

Ki tudná az ágra rárakni a madárkalácsot?(az oviban előre elkészítjük) Vajon melyik madár veszi észre? Milyen hangot hallunk?

„Ott van” „Fakopács ezer mester ügyes ács”. Csak a nagyon jó szeműek látják, de a kopácsolását valóban halljuk.

Milyen minta van a fa törzsén? Valamikor megsérülhetett a fa kérge fiatal korában és egy különleges forradás nyomát vették észre.

Valamit találtam a fehér hóban feltűnő mohát, ami csodának bizonyult, amiért zöld.

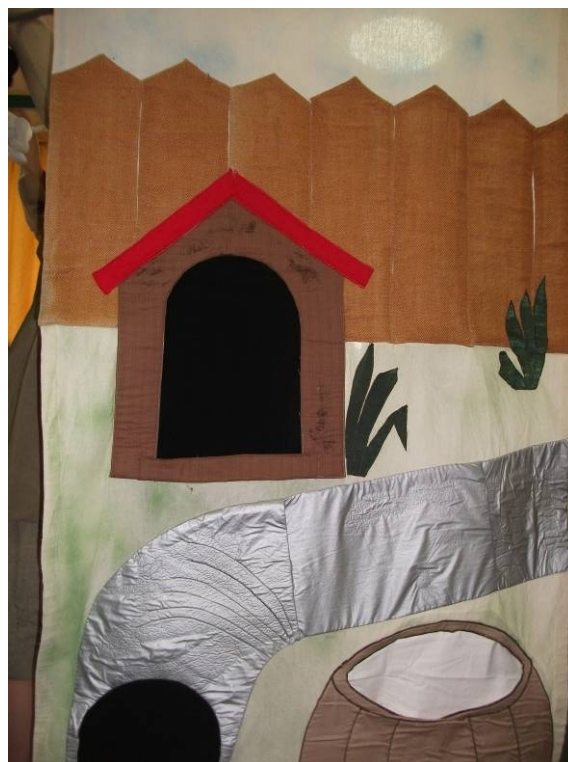
Találtunk egy erdő részen tiszta átlátszó jeges részt. Mi van a jég alatt? Fű, levél, és az izgalmas találgatás következett. „Nem is gondoltam, hogy ilyen sok ága van a fának?” Szemünkkel, ujjainkkal végig követtük a fák ágait.

Egy tölgyfa körül összegyűltünk megittuk a gőzölgő különleges ízű teánkat, következett az izgalmas (csúszós lejtő) lefelé vezető út.

Így-így az óvó néni mintájának vonzásában.

Szunnyadó erdő		
Kalandra fel! Külső világ tevékenység megismerése	„Mesél az erdő” Mese-vers	„ Fűben fában elbújt” Matematika
<p>Aljnövényzet hiánya Téli csupasz fa: törzs, gally, ág, kéreg Lombos fák /csupasz fán jól megfigyelhető/ : törzse bizonyos magasságig nő, azután ágakra bomlik Tülevelűek: törzse korlátlan magasságú</p> <p>Tündérünk barátja az erdő. Szívesen repül az erdő fáin felett, belélegezve a tiszta éles levegőt. A magasból jól látja a falu fölött gomolygó füstöt, mely a kéményekből ömlik.</p> <p>A télre jellemző csapadék: hópehely, hózápor, hófúvás, hótakaró, havas eső. Hótakaró felszíne: érintetlen</p> <ul style="list-style-type: none"> - árulkodó nyomokkal tarkított /tápláléknyomok, rágásnyomok: pl: a mókus a toboz közepét rágja meg, a fakopács a toboz magját eszi meg, az őz a fa kérgét lehántja/ - vastag <p>Hó kézbe vétele, megtapasztalása: hideg, vizes, olvadt.</p> <p>Erdő madarai: csuszka, szajkó, barát-, kék-, széncinege, vörösbecy... Rovarevő: cinege, csuszka, vörösbecy. Magevő: veréb, zöldike, tengelice.</p> <p>A télen is itthon maradt madarak tollváltással védekeznek /sűrűbb, hosszabb, több pihetoll/</p> <p>A madarak vándorlása időjárás és táplálék függvénye /széncinege, fekete rigó/</p> <p>Folyamatos madáretetés: kevesebb táplálék, rövidebb ideig tartó nappalok. Erdő nagy vadjai: őzek, szarvasok. /csapatokban/ Vaddisznók /kondában/ Téli életmód: szőrváltás, élőhely áthelyezése táplálékkelő helyhez, etető közelébe. Erdészet: vadászok munkája /vadak etetése/ Tiszta, hideg levegőben látható a lehelet.</p>	<p>Élménygyűjtés a magyar népmeséhez:</p> <p>A kesztyű A kisködmön A kigömböc A vajaspánkó</p> <p>Mondóka:</p> <p>Fenyőfából csináltam... Januári hóesésben... Aki fázik vacogjon...</p>	<p>Kirándulók számba vétele</p> <p>Fák között – tér, irányok megnevezése, gyakorlása a hóban.</p> <p>Növények:</p> <ul style="list-style-type: none"> - méretei - magasság - vastagság <p>Mennyiség:</p> <ul style="list-style-type: none"> - több-kevesebb <p>/pl: örökzöldek vagy lombhullatók/</p> <ul style="list-style-type: none"> - sűrűbb-ritkább - kisebb-nagyobb <p>Hótakaró vastagsága</p> <p>Hóemberek</p> <p>Hógolyók</p> <p>Jégcsapok összehasonlítása /becslés/</p> <p>A befagyott patak jegének vastagsága /becslés/</p> <p>Madarak méretei, különbsége /cinege, varjú</p>

Mozgás	„Az erdő csodái” Vizuális nevelés	„Muzsikál az erdő” Ének-zene
<p>Gyalogtúra a havas úton /óvatosan lépkedve/</p> <p>Lépkedés a nagy hóban</p> <p>Hócsatázás</p> <p>Hógolyóból célba dobás kijelölt fatörzsre</p> <p>Csúszkálás</p>	<p>Élménygyűjtés a téli erdő csodáiból</p> <p>Nyomkészítés: kézzel, lábbal</p> <p>Állatnyomok a hóban</p> <p>Hanyatt fekvő „hóangyal” készítés Testnyomat</p> <p>Bottal rajzolás a hóba</p> <p>Hóember építés</p> <p>Milyen színű a téli erdő? /rikító fehér/</p>	<p>Élménygyűjtés a téli muzsikáló erdőhöz</p> <p>Dal: Suttog a fenyves... Jaj de árva... Nagy a hó igazán... Domboldalon nagy a hó...</p>

4. Mesél az erdő

Mozaikképek a tavaszi erdőről!

Vége a télnek

A hegyek, völgyek felett langyos, „hófaló” szellők fújdogálnak, kicsalják a földből a fákból a rügyeket, virágokat.

Elsőként a mogoró ébred fel. A fenyő tavasszal tartja „menyegzőjét”.

Az erdő avarját is tarka szőnyeg borítja. Csillagvirágok csábítanak, héricsek, kankalinok „bókolnak”. Az erdei szamóca illata milyen csábító tud lenni... bársony ibolyácska,, lehajolunk fölé, úgy szimatoljuk. Közben a zümmögő kórus is elkezdte próbáját. Ez a saláta boglárka, a patak partján pedig az a nagyobb fejű, az „isten hozott gólyahír”

Visszaemlékezés a téli madáretetésre.

A nagy tölgyfa alatt lázasan kutatjuk a magoncokat, keressük az égig érő tölgyfa tetejét.

„Okoska-botocskát” keresünk, hogy „vityillós” kövünktől hazafelé könnyebb legyen a domboldalt megmászni. Közben hallgatjuk a csörgő Bánya-patak dobogó zenéjét.

Észre sem vettük a „pettyezetett tüdőfüvet” mert odafelé csak az egyik oldalt néztük.

5. Zöldel a fű, rügyeznek a fák

Éledő erdő		
„Kalandra fel!” Külső világ tevékenység megismerése	„Mesél az erdő” Mese-vers	„Füben fában elbújt” Matematika
<p>Növényvilág Fák, cserjék, fűvek, virágok, Aljnövényzet: salátaboglárka, kankalin, hóvirág, gyöngyvirág, ibolya, kikerics, kérics, erdei boglárka Élő fák gyökerei, elpusztult fák gyökerei Árvíz nyoma, pusztítása, romboló ereje, kidőlt, kimosott fák. Tarvágás utáni állapot A víz éltető ereje,, növény-, állatvilág Szaporodás, szaporítás, ültetés, pótlás Magoncok, csemeték Április 22. – FÖLD NAPJA A víz az élet eleme Patak Forrás</p> <p>Március 22. – VÍZ NAPJA Állatvilág: bogarak, rovarok, méhek, lepkék</p> <p>Madarak: harkály, csúszka, cinege</p> <p>Május 10. MADARAK FÁK NAPJA</p> <p>Nagyvadak: őz, vaddisznó</p> <p>Kisállatok: mókus, nyúl, vakond, egér</p> <p>Égbolt, felhő – színe, formája A tavasz színei, hangjai Fény, árnyék Természetvédelem: az éledő természet óvása A jövő növényei</p>	<p>Olyan erdőrészletet választunk ki, /fát, tisztást/ amelyek a gyermeki fantáziát megmozgatják, elevenné teszik az irodalmi alkotások nyújtotta élményt,és közvetítik a tavasz hangulatát.</p> <p>Versek: Weöres S: Erdőt járunk... Kinn voltunk a rengeteg erdőn... Pára... Legyen álmod... Dongó...</p> <p>Kányádi S: Márciusi versike</p> <p>Zelk Z: Tavaszi dal Erdőben, erdőben...</p> <p>Osváth E: Zenélő fa</p> <p>Nemes N.Á: Mit beszél a tengelice</p> <p>Mondókák: Megyek, megyek... Egyszer egy erdőben... Madarak voltunk... Ácsorogjunk...</p> <p>Magyar népmese: A kisnyúl Három ágú tölgyfa tündére</p> <p>Külföldi népmese: A vityilló</p> <p>Anyanyelvi játékok: Utánozzuk az állatok hangját, patak csobogását, szél zúgását.</p>	<p>Térképet készítünk, tájékozódunk: - irányok /jobbra, balra, egyenesen, görbén/ - hosszabb rövidebb utak - patak útja Hátizsákok, zöld sapkák száma /több, kevesebb, mennyi/ Mi való a hátizsákba? Hátizsákok mérete, súlya, színe Keresd meg a hátizsákodat!</p> <p>Autó busszal utazunk: - Hány jegy kell? - Jegyek ára - Hány ülőhely van? - Jobb – bal oldal</p> <p>Virágok rügyek sokasága /becslés/</p> <p>Merre megyünk? Tájékozódás</p> <p>Erdei úton gyalogolunk - út szélessége, hossza</p> <p>Aljnövényzet sokasága - levelek, virágok - gombák - magoncok - csemeték</p> <p>Patak útvonala: - kavicsok kövek nagysága - formája - Közel, távol</p>

Mozgás	„Erdő csodái az új élet” Vizuális nevelés	„Muzsikál az erdő” Ének-zene
<p>Változatos terep –domborzati viszonyok között egyre hosszabb gyalogtúrán vesznek részt a gyerekek.</p> <ul style="list-style-type: none"> - hegymászás, völgyjárás - Séta, gyaloglás tempóváltással - Futás a csipkebokortól a fenyőfáig - Lassú séta - Fölmászás, leugrás farönkre - Fa megközelítése csukott szemmel. 	<p>Te4rmészeti élmény alapú gyermeki alkotások születnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - botokból - kövekből - madártollakból - makkból - mogyoróból - virágokból <p>Ajándékkészítés, bábkészítés</p> <p>Ovivaléria: kiállítást rendezünk a gyermeki munkákból</p> <p>Barkácsolunk, kirakunk dalos játékokhoz pl: kiskertet</p> <p>Képalkotás: kavicsból, fadarabokból</p> <p>Gyűjtögetünk, amit a természet felkínál</p> <p>Alkalmanként a kirándulós füzetbe rajzolunk az erdőben.</p>	<p>Az óvónő furulya játéka a tavaszi erdőben a madarak hangjára válaszolva.</p> <p>Magyar népdalok: Erdő, erdő, erdő, marosszéki.. Erdő, erdő de magas a teteje.. Tavaszi szél... Zöld levél...</p> <p>Dalos játékok: Hopp mókuska... Fecskét látok... Sötétes az erdő... Híd alatt... Bújj, bújj zöld ág... Iglíce szívem... Mi szél hozott.. Somvirág...</p> <p>Hallás fejlesztés: Dalokat énekelünk, mókus, madár „nyelven”, patak hangján, Gyakoroljuk a halk, hangos éneklést beszédet, Erdei hangok, zajok utánzása</p> <p>Ritmusérzék fejlesztés: Dalainkat, mondókáinkat kísérik kavics, bot, gesztenye ritmikus ütögetésével.</p> <p>Játszunk visszhangjátékot.</p> <p>Változatos térformák.</p>

Éledő erdő		
Fa		
„Kalandra fel!” Külső világ tevékenység megismerés	„Mesél az erdő” Mese-vers	„Fűben fában elbújt” Matematika
<p>Erdei fák: tölgy, bükk, gyertyán, fenyőfélék, juhar Cserjék: mogyoró, kökény, csipke, galagonya</p> <p>Fiatal, öreg fák Egészséges, beteg, kiszáradt Rügyek, virágok, különböző zöld levelek Keresztmetszetük, formájuk: Juhar sötét szélű, Bükk tüskés, ragacsos, hegyes Fenyő, csúcsrügy, előző évi, ez évi hajtások</p> <p>A legkorábban nyíló cserjénk a mogyoró /barka/ Különleges virágú fák: hárs, gyertyán, juhar, erdei fenyő</p> <p>Különleges illatú: hárs</p> <p>Különböző zöld levelek: karéjos, lándzsa, tojásdad, szív alakú, tű alakú.</p> <p>A zöldbe, virágba boruló fák, cserjék, lombkoronájának változatos formája Tavasz színei: a zöld szín sokfélesége A fák, cserjék növekedése /új hajtások/ Ősszel megjelöljük rafiával egy-egy lehajló ágat és megfigyeljük, mennyit növekedett. Szaporodás, a Csókos felé vezető úton megfigyeljük a magoncokat. Fölfedezzük az újra éledő természet növényvilágát. Környezetvédelem: a kibújó virágokat fokozottan figyeljük, óvatosan járunk, kelünk. Játék</p>	<p>Az éledő zöld erdőben kiválasztottuk a meséhez illő környezetet pl: a tóréti patak melletti tisztáson a Kismalac és a farkasok című mesét eljátsszuk.</p> <p>A házat kijelöljük a bokorban, kirakjuk gallyakból vagy botokból. A fa mögé lehet bújni a farkas elől.</p> <p>Vityilló című mese: Az úton lévő nagy köveken játszunk. A szereplőket jelölhetjük a zöld sapkán állatok képével, vagy nyakba akasztható kártyával.</p> <p>Kisgidák és a farkas című mese: A szereplőket jelölhetjük fejkendővel, vesszőkosárral. Erdei tisztáson, bokros területen is eljátszható.</p> <p>Zelk Z: A három nyúl</p> <p>Versek: Zelk Z: Tavaszi dal Weöres S: Erdőt járunk Csnádi I: Keresgélő Osváth E: Zenélő fa</p>	<p>Megfigyeljük az erdőben bekövetkezett változásokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kibújó levelek - kinyíló virágok - lombosodó fák, bokrok <p>Kirándulunk, egyre hosszabb ideig, egyre messzebb megyünk.</p> <p>Gyakoroljuk a szabad térben való tájékozódást. /hiszen a kirándulóhelyeink évszakonként változnak, más, más az úti célunk, az útvonalunk, a terepviszonyok/</p> <p>Játékgyűjtemény: Mi van a hátizsákban</p>

Mozgás	„Az erdő csodái” Vizuális nevelés	„Muzsikál az erdő” Ének-zene
<p>Az erdőben, az erdei tisztáson, a dombon, a völgyben a gyerekek szívesen mozognak, futkároznak, játszanak, élvezve a szabad levegőt.</p> <p>A nagyobbak szívesen játsszák a mozgásos szabályjátékokat.</p> <p>Egyre hosszabb erdei sétákat, gyalogtúrákat tesznek meg változatos terepviszonyok mellett.</p> <p>Szívesen játsszák a gyerekek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erdei akadálypályákat jelölünk ki a fák és a bokrok között - „zöld sapkások, hol a házad?” helycserés játék a között - „fa és szél” – utánzó mozgások - Játék a levegővel – pitypang fújás - Álatok mozgásának utánzása - Fagyökerek formáját próbáljuk utánozni egymásba kapaszkodva. <p>Játékgyűjtemény: Patak átugrása Tojáslopó sikló Csimpaszkodjunk Erdei tájékozódó</p>	<p>A tavaszi erdő a fa pompájának esztétikai élményének megjelenítése.</p> <p>Tavaszi színek pompája, a zöld szín árnyalatainak gazdagsága, érzékeltetése.</p> <p>Erdőben: Rügyező, virágos fa, felhő, madár, út, tó, ágak – bokrokkal, fűszálakkal, zöld levelekkel való kirakása.</p> <p>Kirándulás fűben lerajzolják a gyerekek, ami nekik a legjobban tetszett.</p> <p>Az erdei kirándulások élményének reprodukálása, újra élése az óvodában változatos úton.</p> <p>Homok – víz asztalban erdő kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tisztás, - patak, - forrás <p>Az elkészült képekkel az ovigalériát díszítjük, kiállítást rendezünk.</p> <p>A Művelődési házban az óvodásokkal való képzőművészeti alkotásokat megtekintjük.</p>	<p>A Százszorszép induló eléneklésével már a hangulatunk is az újraéledő.</p> <p>A fák között, a fák körül, az erdei úton, a dombmászás – völgyjárás közben.</p> <p>Szívesen játszanak a gyerekek olyan dalos játékokat amelyben: fogó, szerep, - helycsere a szabály</p> <p>Erdei környezetben játszható dalos játékok, népi gyermekjátékok: Elvesztettem gúnárom... Hej pipike, pipike... Túl a Tisza hátán... Hopp mókuska... Iglíce színem... Bújj, bújj...</p> <p>Mondókák: Megyek, megyek... Fű, fű, fű... Virágok, virágok fát...</p> <p>Ritmusérzék fejlesztése: Bottal, kövel ritmusgyakorlatok, visszhangjáték.</p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - finom neszek észrevétele - patak csobogása - madárhangok - szélzúgás <p>Zenehallgatás: Óvónő éneke: Zöld levél, zöld levél... Tavaszi szél</p> <p>Játékgyűjtemény: Muzsikál az erdő</p>

Mozaik képek a nyári erdőről!

Most könnyebb a hátizsákunk. Nem viszünk innivalót.

A Csókosi forrás megkínál bennünket, csak ki kell szolgálni magunkat.

Csak a táborozós gyerekek tudják igazán, milyen jó ízű is tud lenni egy pohár forrásvíz. Szinte versenyeznek érte a gyerekek, hiszen néha csak fél lábra állva lehet a forrás közelébe férkőzni. Na és ha nem látja senki, a pocsolyába is jó az ember gyerekének belelépni.

Hatalmas sziklafal. A víz az úr, árvíz, víz, víz.

Kövek, kövek, kövek, még nagyobbak – még, még...

Kidőlt fák, gyökerestül, ágastul ... túl vagyunk rajta.

Nyáron igazán szép az erdő. Ha óvatosan megkaparjuk az avart, hanyatt, homlok menekül a rovarnépség. Fáradhatatlanok a giliszták, akik leginkább eső után jönnek a felszínre.

Kukucs – itt a lyukas fánk. Tréfás természeti ajándék az odvas fa.

Szedünk kavicsokat, kocc, esőt csinálunk, indul a Túrázós koncert.

Csak nem egy foltos szalamandra? Ne fuss el, holnap nem találkozunk, nem ide jövünk.

A zöld selyem szőnyegben egész nyáron pompáznak a sárga pitypangok. A bátrabbak megérinthetik a levelüket a nyelvükkel (igen keserű).

Nem úgy a gombák! Csak nézegetjük, gyönyörködünk bennük, megnevezzük, ha be tudjuk azonosítani a helyszínen, vagy az óvodában.

Jöhet az elemózsia!

6. Hűsölés a Teréz-forrásnál

4. Játékgyűjtemény

Csoportalakító, ismerkedési játékok

1. Csoportalakító

Két csomagoló papírra rajzoljunk fel egy dombot házzal, a másikra pedig csak egy dombot. A játékosoknak valamilyen természeti elemként (Nap, felhő, madár, kutya, béka, kő, barlang...stb.) a nekik tetsző helyre fel kell rajzolniuk magukat a választott papírra. Ez alapján kialakulna a csoportok, vannak akik az épített környezetre, vannak akik a föld alatti világban, vannak akik a levegőben helyezkednek el. A 3-5 fős csoportok feladata ezt követően, hogy legalább három olyan tulajdonságot keressenek, melyben mindannyian azonosak.

2. Három kívánság

Különösen kisebbek esetében könnyítheti a kezdeti gátlásokat, ha vágyakat, kívánságokat hívunk elő: „Ha megjelenne egy jó tündér, aki három kívánságodat teljesíti, mit kérnél tőle annak érdekében, hogy kellemesebb környezetben élhess te és a családod? Miért? Melyik sürgősebb és miért?”

3. Te mit tennél a hátizsákba?

Körben ülünk, az első gyermek azt mondja: Adrián hozza a hátizsákot, Anna tesz bele szendvicset. Énvagyok, teszek bele egy olyan könyvet, amiből meg lehet mondani a fák nevét stb. (távcső, terítő, konzervbontó, esőkabát...stb.)

4. A természetből kölcsönzött nevek

A gyermekek találjanak a természetből olyan állat és növényneveket, amelyek a saját vezeték és utónév kezdőbetűivel kezdődnek. Válasszon ezek közül mindenki olyan növény vagy állatneveket, amely számára a legkedvesebb. A gyermekek rajzolják le névkártyájukra a választott élőlényt. Minden gyermek mutatkozzék be a többieknek az általa választott növény vagy állatnévvel és mesélje el, hogy miért éppen azt választotta.

5. Bemutatkozás

A csoport tagjai ismerkedés keretében bemutatkoznak a keresztnévükön, majd a következő körben keresztnévük kezdőbetűjével egy magukra jellemző tulajdonságot válasszanak vezetéknevnek. Pl

- Álmodozó Ágnes
- Lelkes Leonetta
- Dörmögő Dominik
- Kedves Kata stb.

A memorizálást segíthetjük és a játékot úgy is játszhatjuk, hogy az éppen sorra kerülő bemutatkozó az előtte elhangzott jelzős neveket is felsorolja.

Érzékelést fejlesztő játékok:

1. Mi van a hátizsákban?

Kirándulások alkalmával az indulás előtt, mindig alkalom kínálkozik arra, hogy egy kicsit játszunk a hátizsákokkal.

- Kinek a legszínesebb a hátizsákja?

- Kié a legkisebb és legnagyobb hátizsák?
- Keressük meg csukott szemmel a saját hátizsákunkat!
- Mi való a hátizsákba?
- Mi nem való a hátizsákba?
- Rendezzük sorba a hátizsákokat nagyság szerint!

2. Ki van a fa mögött?

Keressünk egy vastag fatörzset, amely mögé elbújik egy kisgyermek. A többiek csukott szemmel találják ki hangadás után, hogy vajon ki bújt el. Ha hangról nem sikerül felismerniük, akkor kinyithatják a szemüket és az elbújt gyermeket a karjáról, vagy hátizsákjáról lehet beazonosítani.

3. Hangvadászat

Az erdei tisztáson egy kiválasztott gyermek csukott szemmel megkeresi a madárhangot, utánzó társát.

Nehezíthetjük a feladatot, azzal, hogy kőütögetést, ágtörést, vízcsobbanást, levélzizzenést kell felismerni.

4. Hanglánc

A játékosok ülnek vagy állnak. A játékvezető valamilyen hangjelzést ad (fütyül, zümmög, zajt utánoz). Kézsorítással jelezve valamelyik szomszédjának átadja a hangot, majd az is tovább adja. Amikor a hang kissé eltávolodott újabb jelzést ad, esetleg más irányba. Kellemes hangzavar keletkezik hamarosan. A hangadás kezdeményezése csoporttagról csoporttagra szállhat.

5. Esőcsináló

A játékosok tetszés szerint helyet foglalnak és becsukják a szemüket. A játékvezető egyenként jelet ad a játékosoknak (pl: megérinti), akik ezután 5-10 cm-s köveket ütemesen egymáshoz ütögetnek. Ha már mindenki játékban van, a játékvezető újra körbe jár és jelet ad az ütem gyorsítására. Újabb jelre fokozatosan eláll az eső. A játék során az eleredő eső hangjaitól a zivataron keresztül akár a jégesőig is eljuthatunk.

6. Napraforgó

A csoport állva egy napraforgó táblát alkot. Mindenki egy-egy szál napraforgó, kivéve a Napot, akik körülöttünk a napszaknak megfelelően körbefordul. A napraforgó tányérok (az arcoknak) követniük kell a Napot a megfelelő ritmusban. Először nyitott szemmel, majd csukott szemmel.

7. Virágóra

A csoport tagjai különböző időben nyíló virágokat személyesítenek meg (hajnalka: reggel, Pityang: délelőtt, tulipán: délben, estike: este). A Nap (valamelyik játékos) körbejár körülöttük, s kik-ki a megfelelő időben nyitja ki szirmait (emeli fel a fejét), illetve zárja össze (hajtja le). Először nyitott szemmel, majd csukott szemmel is játszhatjuk.

8. Találd ki!

Egy lepedő alá diót, mogyorót, makkot, mohapárnát, fenyőtobozt, gesztenyét, csigaházat... stb. rejtünk. A játékosoknak tapintással ki kell találniuk mit fogtak meg. Ha van elegendő szemkötőnk, a körbeülők kezébe is adhatjuk ezeket a tárgyakat.

9. Füleljünk!

A játékosok kényelmesen elhelyezkedve, becsukják a szemüket és 2 percig csendben fülelnek a környezet zajára. Az idő letelte után tapasztalatcsere: ki hányféle hangot tudott beazonosítani. Melyek voltak a kellemes és melyek a kellemetlen hangok? El lehet-e úgy számolni 10-ig, hogy például, madárcsicsergést ne halljunk. Melyik hangot hallottuk a legtávolabbról, melyik volt a legközelebről érkező hang? Melyik származik emberi tevékenységből, melyik természetes hang, zörejt?

Térérzékelő játékok:

1. Atomok mozgása

A játékosok csukott szemmel, igen óvatosan és lassan járnak körbe – körbe, vigyázva arra, hogy egymásnak ne ütközzenek. A játékvezető egy idő után mond egy számot, ami azt jelenti, hogy pillanatok alatt ilyen létszámú csoportokba kell rendeződni. Valamilyen jel után (pl: taps, fütty) a gyerekek újra mozgásba lendülnek, de egészen az újabb számig, és így tovább. Általában 4-5 fordulóra kerüljön sor. Az utolsó forduló csoportalakításra is alkalmas lehet.

2. Vakvezetés

Lehetőleg erdőben, réten mindenki választ magának egy párt a csoportból. Közülük az egyiknek bekötik a szemét. Párja szorosan a háta mögé áll és vezeti, irányítja, megmutatja neki a környezetét. Milyen növények, felszíni képződmények találhatóak a közelében, amit lehet megkóstoltat, megszagoltat. A vezetőnek kell gondoskodnia arról, hogy párja minél több tapasztalatot szerezzen a környezetéről. Vezesse óvatosan természeti jelenségekhez (gyökerek, fa, mohák, bogyók) és ott hagyja érezni, tapintani, szagolni, fülelni de beszélni nem szabad. Kb. öt perces vakságot követően meg kell találni az ide vezető utat nyitott szemmel.

3. Hangyaboly

A játékvezető lehatárol egy viszonylag szűk kört, amiben állva valamennyien elférnek, de mozogni már csak óvatosan, egymás ütközése nélkül nehezen lehet. Valamennyien hangyák vagyunk, - közli: az a feladat, hogy a tér minden pontját bejárjuk (hátha találunk valamilyen ételmezt). Azonban egymással nem ütközünk hiszen a hangyák ezt soha nem teszik. Még akkor sem ha valamilyen nagyobb akadály, kő, állja utunkat. Kb. 5 percig játsszuk a játékot.

4. Vadász meg a nyúl

A gyerekek szalaggal kijelölt területen futkároznak, jelre búvóhelyet keresnek fa, bokor mögött. Akinek nem sikerül időben elbújni és a vadász észreveszi azzal szerepet cserél.

5. Patak átugrás

Túrabotokból különböző szélességű „patakot” készítünk. A gyerekek próbálkozhatnak melyiket sikerül átugraniuk.

6. Sergés-forgás

A gyerekek párt választanak maguknak és a párok egy-egy fához állnak. Indulhat a sergő, lassan, majd egyre gyorsabban forognak a fák körül. Különböző változatai lehetnek: gyorsuló, lassuló forgással, jelre megállás, leguggolás, egy idő után választhatnak maguknak más sergőt, fát.

7. Egyensúlyozz a köveken!

A patak partján, köves területeken játszhatjuk. Változatai lehetnek, csukott szemmel, lapulevéllal a fejünkön egyensúlyozva végigmenni a köveken.

8. Csimpaszkodjunk!

A fák alatt nyújtózkodunk, próbáljuk megérinteni a fák ágait, leveleit. Ki tud tovább csimpaszkodni a fa ágán? A többi gyermek számolja ki meddig bírja.

9. Kavicszedő

A gyerekek a patak partján kavicsokat gyűjtenek. Versengnek, hogy ki tud többet gyűjteni 5 perc alatt. Az idő letelte után megszámlálják a kavicsokat és összehasonlítják ki gyűjtötte a legtöbbet, legkevesebbet, ugyanannyit? Rakjunk ki belőle különböző formákat.

Kommunikációs játékok:

1. A vezér követése

A csoport tagja kört alkotnak és körbe járnak, egy valaki a fejére tesz egy lehetőleg meghökkentő méretű vagy színű kalapot, és valamilyen állat hangját, és mozdulatait utánozza, amit a többiek körben járva utánoznak. A dolog addig tart amíg a főszereplő tovább nem adja a kalapot. De el is veheti tőle bárki, aki megelégette azt, amit a vezér diktált.

2. Szavak nélkül

Mindenki süket és néma. A cél, hogy a csoport tagjai ennek ellenére megértsék egymást. Meg kell tehát próbálni, szavak nélkül érintkezni. Mindenkinek arra kell törekednie, hogy minél több társáról jusson széles körű információhoz. Sok kérdést ki lehet találni. Egyszerűbb kérdések feltétele a mindennapi életükhöz kapcsolódóan, viszont a játékosoknak beszélni nem szabad. Lehet mutogatni, mozgást imitálni.

Kreativitást fejlesztő játékok:

1. Színkereső

Különböző színű 8-10 féle pamutfonalból giliszta méretű darabokat vágunk és egy behatárolt területen szétszórjuk. A résztvevőket megkérjük arra, hogy a megtalált gilisztákkal, egyesével szaladjanak vissza hozzánk és a fonalat ragasztócsíkokra ragasszák fel. A játék végén megmutatjuk, milyen színeket szórtunk szét, és összehasonlítjuk a ragasztócsíkon lévőkkel. Valószínűen az élénk színekből gyűjtöttek a legtöbbet, míg a terepszínűek hiányoznak. Ezzel a természetben való színbeli alkalmazkodást, hasonulást lehet szemléltetni és elmagyarázni.

2. Csapda

A csoport két részre oszlik. Az egyik kitalál valamilyen csapdát, ami a természetben megeshet egy-egy állattal. Pl. egy medve mézet keres de az orra beszorul egy fa odvába. Amikor kitalálták a csapdát, odahívják a másik csoport egyik tagját, és elmondják neki a szituációt. A játékos eljátssza saját csapatának, hogy csapdába került, és kéri a társait, hogy segítsenek. Minden módon segíthet, de nem szólalhat meg. Mutogathat, társai kérdezhetnek, hogy mi a baja, mi történt vele. A csapdába esett játékosnak csak bólogatnia, vagy nemet intenie szabad egészen addig, míg a társai ki nem szabadítják a csapdából. Ekkor csere következik és a másik csapat az ötletadó.

2. Kakukktojás

Kiválasztott területen (ne csak talajon, hanem a cserje és a lombkorona szinten is) rejtünk el 15-20 tárgyat mely nem tartozik eredetileg a környezethez (toboz, termés, csiga, kagylóhéj, falevelek, fadarabok, üveg, szaru, papír, fém, műanyag tárgyak). Néhányat össze is keverhetünk, pl: tölgylevelet csipkebokorra teszünk, vízi csiga házát

gallyra tűzzük, folyami kavicsot viszünk a hegyoldalba. Az győz aki a legtöbbre felfigyel, hogy az nem oda való.

Figyelemfejlesztő játékok:

1. Reflex

Hosszas koncentrációt követő feladatok után, egy-egy perces közjátékkal feléleszthetjük a társaságot. A játékvezető arra kéri a csoportot, hogy irányításának megfelelően cselekedjenek: tegyék fel a bal kezüket (ő is felteszi a bal kezét), jobb kézzel körözzeték előre, majd hátra (ő is köröz). Gyorsabban, gyorsabban, most pedig fogjuk meg az orrunkat, de eközben ő a nyakát fogja meg. Eredmény: a spontán reflex működése eredményeként, szinte kivétel nélkül eltérően a kéréstől mindenki a nyakát fogja meg.

2. Kincses zsák

Ki tudja előbb telegyűjteni a kincses zsákját? A gyermekek kijelölt helyen gyűjthetnek, különböző terméseket: csipkebogyó, makk, kökény, mogyoró stb. Az összegyűjtött kincseket szétválogatjuk és az a győztes, aki a legtöbbféle kincset gyűjtötte össze. Ezután kincseket az oviban felhasználjuk kincses kép készítéséhez.

3. Róka-mókus kergető

Három labdából kettő a róka, harmadik a mókus, akiket el is nevezhetünk. A játékosok kört alkotnak, a rókákat csak adogatni lehet egymásnak, a mókus azonban, ugrani is tud, tehát a labda dobható. Akinél a róka és a mókus egyszerre van az kiesik a játékból.

4. Levélkereső

Minden gyermek a fák alatt, két különböző levelet keres. Amikor már mindenki kezében ott vannak a levelek, indulhat a keresés. Meg kell találni, hogy melyik levél, melyik fáról hullott le. Megnevezzük a fákat is. Levélkupacot gyűjtünk, aztán szétválogatjuk, szín, forma, nagyság szerint.

5. Botkereső

A gyermekek különböző gallyakat keresnek, egyenes, görbe, egyágú, kétágú, hosszabb, rövidebb. Különböző színű szinegeket kötünk a gallyakra, és színkunyhót építünk belőlük. A gyermekek színek szerint csoportosítják a gallyakat és építik a kunyhót. Lehet belőle tábortűzet is rakni.

Játék a levegővel:

- Gyermekláncfű termésének fújása
- Levélsíp készítése
- Légző gyakorlat: egy levegő vétellel végig mondunk egy mondókát
- Falevél röptetés
- Papírsárkány röptetés
- Tollpihe fújás
- Lufi fújó verseny

Játék a tűzzel:

Vigyázzunk mert veszélyes!!! Csak kellő előkészítés mellett játszható, gondoskodni kell az eloltásáról is.

- Rözse gyűjtés és tábortűz rakása
- Tűzmanók tánca

Játék a vízzel

- Meztlábás pancsolás a szúcsi tó sekély részén, forró napsütéses nyári napon
- Vízkavarás bottal- az ülepedés, víztisztulás folyamatát kivárjuk, megfigyeljük
- Bottal patak kimélyítése
- Megmérjük bottal a patak mélyégét
- Patakparti gátépítés, köveket gyűjtünk hozzá és megnézzük, hol tör utat magának a víz
- Köveken lépkedés, egyensúlyozás
- Kavicsdobás tóba, (kacsázás)
- Vadkacsa etetése, megfigyelése
- Vízükör játék

Játék a földdel:

- Sutyinka (botra sárgombócot teszünk és eldobjuk, kié repül messzebb?)
- Nyomkészítés (kéz és lábnyomat készítése puha talajon)
- Állatnyomok keresése
- Várépítés a természetben fellelhető eszközökből(sár, bot, kavics)

7. Kedvencünk a szarvasbogár

8. Megfigyeljük a bogarakat

